

2008

Агенција за
информационо друштво
РС

ПРИМЈЕНА ИТ У ОРГАНИМА ЛОКАЛНЕ УПРАВЕ РС – ПОЛАЗНА РАЗМАТРАЊА –

Верзија 0.1

Бања Лука, 05. јун 2008

Садржај

Садржај	2
Увод.....	3
1. Преглед <i>WEB</i> презентација и еПоште у органима локалне управе РС	3
2. Напредак на пољу ИТ-а у општинама РС	6
3. Свијест о употреби информационих и комуникационих технологија на нивоу локалне управе	7
4. Ниво едукације на нивоу локалне управе	7
5. Планови АИДРС за побољшање стања.....	8
Прикупљање и систематизација података о стању ИТ у јавној управи	8
Припрема препорука по питању јавних презентација	8
Развој препорука за примјену типизираних и специјализованих едукативних садржаја	8
Развој стратешких и оперативних рјешења.....	8
Мониторинг примјене и праксе на пољу ИТ у локалној управи.....	9
Закључак	9

ЈУ „АГЕНЦИЈА ЗА ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“

Трг Републике Српске 1 · 78000 Бања Лука, Република Српска, БиХ
Тел: +387 51 338 714, Факс: +387 51 338 856 · Е-mail: info@aidrs.vladars.net

Бања Лука 04.05.2008.

Увод

Имајући у виду важност унапређења интеракције са грађанством, подизања ефикасности и транспарентности, као и Европских интеграција које диктирају стандарде на овом пољу, Агенција за информационо друштво РС ће од самог почетка свог дјеловања посебну пажњу посветити пољу примјене ИТ у органима локалне управе.

С тим у вези овај документ даје одговоре на важна питања, као и основне одреднице дјеловања Агенције на овом пољу.

Треба међутим нагласити да је овај преглед сачињен на основу непотпуног сета података, односно на подацима који не могу бити сматрани репрезентативним узорком. Стога постоји могућност да ће неки од овдје изнесених ставова бити у скорој будућности ревидирану, а свјетлу предстојећих активности на прикупљању информација.

1. Преглед *WEB* презентација и еПоште у органима локалне управе РС

Р. Б.	ОПШТИНА	WEB	еПошта
1.	БАЊА ЛУКА	www.banjaluka.rs.ba	gradonacelnik@banjaluka.rs.ba
2.	БЕРКОВИЋИ		berkovici@yahoo.com
3.	БИЈЕЉИЊА	www.sobijeljina.com	mayor.bn@sobijeljina.org
4.	БИЛЕЋА	www.bilecainfo.com	
5.	БОСАНСКА КОСТАЈНИЦА	www.opstinakostajnica.rs.ba	
6.	БОСАНСКИ БРОД	www.opstina-brod.net	
7.	БРАТУНАЦ	www.bratunacopstina.com	bratopst@teol.net

8.	ВИШЕГРАД	www.opstinavisegrad.org	
9.	ВЛАСЕНИЦА	www.opstina-vlasenica.org	vlservis@teol.net
10.	ВУКОСАВЉЕ	www.vukosavlje.rs.ba	
11.	ГАЦКО	www.gacko-info.rs.ba	
12.	ГРАД ИСТ. САРАЈЕВО	www.gradisarajevo.net	
13.	ГРАДИШКА	www.opstina.gradiska.com	nacelnik@gradiska.com
14.	ДЕРВЕНТА	www.derventa.ba	derventa-so@inecco.net
15.	ДОБОЈ	www.opstina-doboj.ba	kabinetnacelnika@opstina-doboj.ba
16.	ДОЊИ ЖАБАР		
17.	ЗВОРНИК	www.opstina-zvornik.org	zvornik@teol.net
18.	ИСТОЧНА ИЛИЦА-КАСИНДО	www.istocnailidza.net	nacelnik@istocnailidza.net
19.	ИСТОЧНИ ДРВАР		
20.	ИСТОЧНИ МОСТАР		
21.	ИСТОЧНИ СТАРИ ГРАД		
22.	ЈЕЗЕРО	www.jezero.rs.ba	jezero@teol.net
23.	КАЛИНОВИК	www.kalinovik.net	info@kalinovik.net
24.	КНЕЖЕВО	www.opstinaknezevo.rs.ba	
25.	КОЗАРСКА ДУБИЦА	www.kozarskadubica.org	nacelnikkd@yahoo.com
26.	КОТОР ВАРОШ	www.kotorvaros.rs.ba	okv@blic.net
27.	КРУПА НА УНИ	www.opstinakrupanauni.rs.ba	
28.	КУПРЕС		so_kupres@blic.net
29.	ЛАКТАШИ	www.laktasi.net	milovan.topolovic@laktasi.net
30.	ЛОПАРЕ	www.opstinalopare.com	oulopare@teol.net
31.	ЛУКАВИЦА-ИСТОЧНО НОВО САРАЈЕВО	www.opstinasns.net	
32.	ЉУБИЊЕ		ljubinje@teol.net
33.	МИЛИЋИ	www.opstinamilici.org	opmilici@teol.net
34.	МОДРИЧА	www.modrica.ba	nacelnik@modrica.ba
35.	МРКОЊИЋ ГРАД	www.mrkonjic-grad.rs.ba	
36.	НЕВЕСИЊЕ	www.opstinanevesinje.rs.ba	opstinan@teol.net
37.	НОВИ ГРАД	www.novi-grad.org	
38.	ОСМАЦИ	www.osmaci.org	nacelnik@osmaci.org
39.	ОШТРА ЛУКА	www.opstinaostraluka.rs.ba	
40.	ПАЛЕ	www.pale.rs.ba	
41.	ПЕЛАГИЋЕВО	www.opstinapelagicevo.org	nacelnik@opstinapelagicevo.org
42.	ПЕТРОВАЦ-ДРИНИЋ	www.drinic.rs.ba	petrovac@teol.net
43.	ПЕТРОВО	www.mdp.ba/petrovo1.php	
44.	ПРИЈЕДОР	www.opstinaprijedor.org	dragutin.rodic@opstinaprijedor.org
45.	ПРЊАВОР	www.opstinaprnjavor.net	opsta_up@teol.net
46.	РИБНИК	www.opsinaribnik.org	ribnikrs@teol.net
47.	РОГАТИЦА	www.opstinarogatica.org	rogatica@teol.net
48.	РУДО		
49.	СОКОЛАЦ	www.opstinasokolac.org	osokolac@teol.net
50.	СРБАЦ	www.srbac-rs.com	
51.	СРЕБРЕНИЦА	www.srebrenica-opstina.org	
52.	ТЕСЛИЋ	www.teslic.rs.ba	rade.pavlovic@teslic.rs.ba
53.	ТРЕБИЊЕ	www.trebinje.rs.ba	opstina@trebinje.rs.ba
54.	ТРНОВО	www.trnovo-rs.com	trnovors@spinter.net
55.	УГЉЕВИК	www.opstinaugljevik.net	opstinau@teol.net
56.	УСТИПРАЧА-Н. ГОРАЖДЕ	www.novogorazde.rs.ba	
57.	ФОЧА	www.opstinafoca.rs.ba	opstinafoca@spinter.net
58.	ХАН ПИЈЕСАК	www.hanpijasak.net	nacelnik@hanpijasak.net

59.	ЧАЈНИЧЕ	www.opstinacajnice.org	
60.	ЧЕЛИНАЦ	www.opstina-celinac.com	ops.celinac@blic.net
61.	ШАМАЦ	www.opstinamac.org	sosamac@elinspanic.net
62.	ШЕКОВИЋИ	www.sekovici.net	
63.	ШИПОВО	www.sipovo.rs.sr	ousipovo@teol.net

Рекапитулација

Укупно	
WEB презентације	55 општина
Електронска пошта	38 општина

Може се рећи да је видан напор локалних управа уложен у вези припреме WEB презентација, јер од укупно 63 општине, њих 55 их има неку форму презентације на интернету.

Са друге стране, видљиво је да у овом сегменту није постојала никакво планирање нити координација, тако да је у употреби шаролик избор домена:

.rs.ba
.rs.sr
.net
.org

па све до комерцијалног домена:

.com

те домена развојног пројекта Швајцарске развојне агенције:

mdp.ba

Не треба стога да чуди и непостојање било какве униформности како у визуелном погледу (дизајн), тако ни у погледу садржаја сајтова и портала органа локалне управе.

Уз све ово, упитно је и ажурирање садржаја, који у неким случајевима нису освјежени годину и више дана.

Интересантно је да само 38 општина на својим сајтовима има контакт адресу за службену еПошту.

У погледу примјене официјелних адреса еПоште влада подједнака шароликост као и у случају WEB презентација. Тако неке од општина наводе контакт адресе код локалних провајдера (*spinter.net*, *teol.net*, *inesso.net* и сл.) док друге имају налоге на страним провајдерима (*yahoo.com*).

Примјетно је да поједине општине објављују личне адрсе лица на руководећим положајима у општини (нпр. milan.milic@opstina.net), умјесто да се користи генеричка адреса (нпр. nacelnik@opstina.net).

Такође, непознаница је да ли, и колико често се провјеравају налози званичне електронске поште, односно да ли неко провјерава и разврстава приспјелу електронску пошту.

2. Напредак на пољу ИТ-а у локалној управи РС

Тешко је направити прецизну класификацију достигнућа локалне управе РС на основу ограничених информација које је АИДРС до сада прикупио. Информације које су од нивоа локалне упаве тражене до сада односе се на први квартал 2008. године, те врло мало говоре о пријашњим активностима.

Може се рећи да из пристиглих одговора долазимо до закључка да је унапређењу примјене ИТ-а на локалном нивоу у знатној мјери допринијела имплементација пројекта *GAP USAID*-а, Шведске и Холандије. Пројекат је до сада имплементиран на подручју сљедећих општина:

Бања Лука, Фоча, Градишка, Мркоњић Град, Невесиње, Рогатица, Рудо, Сребреница, Србац, Теслић, Требиње, Власеница, и Вуковаци.

У 2008 години, пројекат ће бити имплементиран и у општинама:
Петрово, Рибник, Шипово и Трново.

Поред овог, постојале се у и друге иницијативе, као што је пројекат *USAID-SPIRA*.

Напредак у примјени ИТ-а у општинама и градовима РС можемо (у ишчекивању детаљније студије) генерално категорисати на сљедећи начин:

1. **Скромна примјена** – јавне управе у локалним заједницама које у свом раду користе у врло малом обиму рачунаре и не посједују стратегију примјене ИТ у радним процесима. (нпр. Угљевик, Невесиње, Нови Град)
2. **Просјечна примјена** – органи јавне управе у којима постоје самоиницијативни кораци на пољу примјене ИТ-а у ограниченом обиму (најчешће матични уред), уз план за постепено ширење истих. (нпр. Челинац)
3. **Напредна примјена** - најчешће карактерише општине и градове у којима је имплементиран пројекат *GAP USAID*-а, Шведске и Холандије (нпр. Бања Лука, Лакташи, Градишка, Теслић). Такође, постоје средине у којим се самоиницијативно радило на развоју ИТ инфраструктуре и ресурса, као што је то случај у општини Приједор.

3. Свијест о употреби информационих и комуникационих технологија на нивоу локалне управе

Иако у великој мјери стихијски, неконсистентан, ограничен, развој сектора ИТ-ја полако налази свој пут на листи приоритета у јединицама локалне управе. То је прије свега резултат технолошког развоја, спољних фактора (развојни пројекти, потреба за комуникацијом са другим заинтересованим странама), као и повећања притиска, односно обима посла који је неопходно задовољити у погледу услуга грађанству, привреди и другим нивоима власти.

Потпуно је јасно да је досадашње непостојање адекватног саговорника на овом пољу у великој мјери ограничило, па чак и онемогућило примјену адекватних рјешења, а прије свега стандардизације, што је резултирало примјеном разнородних рјешења, која ће сигурно захтјевати значајне напоре по питању стандардизације.

4. Ниво едукације на нивоу локалне управе

Примјена ИТ рјешења довела је до стварања основног обученог особља, као и минимума кадра потребног за техничко одржавање и унапређење ИТ у овом сегменту. Велики број обука се организује за запослене, од нивоа основне обуке (текст процесори, еПошта, табеларне калкулације) па до подизања капацитета специјализованог особља (базе податка, одржавање мреже, специјализирани развојни пакети).

Јасно је да је неопходно креирати политику, начела и водиче за формулисање курсева и других едукативних садржаја са циљем стварања унификованог одговора на ова питања.

5. Планови АИДРС за побољшање стања

Агенција за информационо друштво РС ће своје активности на пољу развоја ИТ на локалном нивоу јавне управе фокусирати на следећа поља:

Прикупљање и систематизација података о стању ИТ у јавној управи

Подразумјева развој упитника и методологије прикупљања, као и стварања базе података о пројектима и стању ИТ. Ово подразумјева стварање коресподентске мреже за прикупљање информација на кварталном нивоу о стању развоја ИТ-а у органима локалне управе.

Такође, након прикупљања и систематизације основних података путем формулара, извршиће се серија телефонских интервијуа, који ће бити праћени разговорима „на терену“ са ужом групом корисника на локалном нивоу. Све ово ће бити вршено у циљу што прецизнијег упознавања са стањем, проблемима и трендовима са којим се локалне власти сусрећу у свом раду.

Припрема препорука по питању јавних презентација

Подразумјева издавање препорука за унапређење постојећих WEB презентација, као и издавање смјерница које ће бити кориштене за развој нових презентација, како у погледу дизајна, тако и у погледу садржаја званичних презентација. Посебна пажња ће бити посвећена дефинисању и унапређењу правилника о дефинисању и примјени WEB домена и адреса еПоште.

Развој препорука за примјену типизираних и специјализованих едукативних садржаја

Подразумјева идентификација и развој (гдје је потребно) стандардизованих и специјализованих пакета обуке за појединачне потребе и нивое службеника унутар структура јавне управе. Такође ово подразумјева и развој методологије сертификавања појединих давалаца услуга у овом домену.

Развој стратешких и оперативних рјешења

АИДРС ће у широком партнерству са кључним заинтересованим странама дефинисати стратешке и оперативне правце развоја ИТ у органима локалне управе, што ће подразумјевати и препоруке за ре-инжењеринг пословних процеса, питања интероперабилности, сертификације опреме и софтверских рјешења итд.

Иницијални подаци показују да ад-хок рјешења (нпр. једном постављен и неажуриран сајт) доносе мало или никакве користи, без увођења промјена у пословне процесе који омогућују оптимално искориштавање ИТ. Стога је подједнако важно радити на адекватном реинжењерингу пословних процеса

који ће узети у обзир интеграцију таквих процеса, квалитетних софтверских рјешења и back-office рјешења.

Мониторинг примјене и праксе на пољу ИТ у локалној управи

У склопу дјелокруга и овлаштења везаних за примјену ИТ-ја у јавној управи, посебна пажња ће бити посвећена мониторингу свих инволвираних у развој и примјену информационих технологија. То ће подразумевати и провјеру ажурираности информација, па и директно надгледање задовољства циљних група односно корисника услуга датих у локалној управи.

Закључак

АИДРС ће по свим горе набројаним питањима сачинити и анализу најбољих пракси из свијета и непосредног окружења (у сарадњи са домаћим и страним експертима и институцијама) са посебним освртом на искуства земаља сличног профила, те на прилагођавању таквих рјешења реалностима и потребама РС.

Те анализе ће бити основа за успостављање и квалитетну експлоатацију ИТ рјешења у органима локалне управе.

У свом раду, АИДРС ће примјеном ИТ рјешења (сајт са презентационим садржајима, специјализоване интересне групе и теме, дискусионе групе) настојати обезбједити двосмјеран проток информација између ИТ стручњака на нивоу локалне управе и Агенције са циљем постизања што већег степена разумјевања између кључних заинтересованих страна и Агенције као тијела са јасно дефинисаним мандатом и одговорношћу за развој ИТ у РС.

Циљ свих набројаних иницијатива и активности је не само примјенити доказане концепте и рјешења, већ у исто вријеме идентификовати она од њих који по својим својствима представљају најоптималније рјешење у нашим условима.